

DESPRE REGULI SI LIBERTATE IN CAPITALISMUL CONTEMPORAN

Prof. univ. dr. **Dorel Dumitru CHIRIȚESCU**
Universitatea „Constantin Brâncuși” din Tg-Jiu

Abstract: *O istorie a lumii moderne înseamnă istoria lumii capitaliste. Încă din începuturile civilizației sale, omul și-a întemeiat devenirea sa economică pe bani, pe capital, pe acumulare. Când discutăm despre trecutul capitalismului, discutăm despre perioade diferite, care dețin caracteristici diferite. Capitalismul timpuriu, începând cu anul 1500, s-a bazat pe câteva repere: afluxul de bogății rezultat din colonii, asigurarea de forță de muncă ieftină sau chiar gratuită prin folosirea sclavilor, dezvoltarea în America a sectorului minier și agricol, apariția manufacturilor și, ulterior, a primelor fabrici.*

Apar procesele de acumulare și de îmbogățire astfel că atunci când burghezia devine destul de puternică pentru a domina piața mondială începe expansiunea masivă a capitalismului prin propovăduirea liberului schimb. Același mecanism se manifestă și azi atunci când FMI, Banca Mondială sau OMC vorbesc despre comerț liber, liberalizarea contului de capital, dispariția granițelor, globalizare. Să nu fim înțeleși greșit. Nu este vorba aici despre o critică adusă unui mod de a fi pe care-l caracterizăm ca fiind natural ci despre simple descrieri ale unei stări de fapt, uneori chiar de consemnare a istoriei ca atare.

Cuvinte cheie: *lumea capitalistă, democrație, libertatea politică, libertatea individuală, libertatea socială, libertatea civilă, regim politic, cetățean*

O istorie a lumii moderne înseamnă istoria lumii capitaliste. Încă din începuturile civilizației sale, omul și-a întemeiat devenirea sa economică pe bani, pe capital, pe acumulare. Când discutăm despre trecutul capitalismului, discutăm despre perioade diferite, care dețin caracteristici diferite. Capitalismul timpuriu, începând cu anul 1500, s-a bazat pe câteva repere: afluxul de bogății rezultat din colonii, asigurarea de forță de muncă ieftină sau chiar gratuită prin

ABOUT RULES AND FREEDOM IN THE CONTEMPORARY CAPITALISM

Professor Ph.D. **Dorel Dumitru CHIRIȚESCU**
“Constantin Brâncuși” University of Tg-Jiu

Abstract: *The history of the modern world means the history of the capitalist world. Since the beginning of his civilization, the human has based his economical becoming on money, on capital, on accumulation. When we speak of the past of the capitalism, we speak about different periods of time having different features. The early capitalism, starting from 1500, was based on some reference points: the influx of luxuries resulted from colonies, providing cheap or even free manpower by using the slaves, developing the mine and agricultural system in America, the appearance of the manufactures and, subsequently, of the first factories.*

There appear processes of accumulation and enrichment so that, when the bourgeoisie becomes strong enough to dominate the world market, the massive expansion of the capitalisms starts by preaching the free exchange. The same mechanisms manifest nowadays when IMF, the World Bank or WTO speak of the free trade, the liberalization of the capital account, the disappearance of the borders, the globalization. We should not be misunderstood. Here it is not about a criticism brought to a way of being that we feature as being natural, but about the simple descriptions of a state of fact, sometimes even of consigning the history as such.

Key-words: *capitalist world, democracy, political freedom, individual freedom, the social freedom, the civil freedom, political system, citizen*

The history of the modern world means the history of the capitalist world. Since the beginning of his civilization, the human has based his economical becoming on money, on capital, on accumulation. When we speak of the past of the capitalism, we speak about different periods of time having different features. The early capitalism, starting from 1500, was based on some reference points: the influx of luxuries resulted from colonies, providing cheap or

folosirea sclavilor, dezvoltarea în America a sectorului minier și agricol, apariția manufacturilor și, ulterior, a primelor fabrici.

Apar procesele de acumulare și de îmbogățire astfel că atunci când burghezia devine destul de puternică pentru a domina piața mondială începe expansiunea masivă a capitalismului prin propovăduirea liberului schimb. Același mecanism se manifestă și azi atunci când FMI, Banca Mondială sau OMC vorbesc despre comerț liber, liberalizarea contului de capital, dispariția granițelor, globalizare. Să nu fim înțeleși greșit. Nu este vorba aici despre o critică adusă unui mod de a fi pe care-l caracterizăm ca fiind natural ci despre simple descrieri ale unei stări de fapt, uneori chiar de consemnare a istoriei ca atare.

Este de subliniat dimensiunea națională și apoi supranațională a lumii capitaliste. Încă de la apariția sa, capitalismul este național și mondial. Dacă la început statul a fost elementul de coagulare a dimensiunilor capitaliste ale societății, deoarece el este cel care coagulează în jurul său unificarea națională, unificarea monetară, coerența juridică, forța militară, azi lumea capitalistă este suprastatală, fiind dominată de relații economice internaționale complexe, de societăți și firme multinaționale, de cele mai multe ori mai bogate de cât statele pe teritoriul cărora acționează.

Multinaționalele sunt cele care au schimbat harta economică a lumii, astfel că statul național de azi se află într-o criză de identitate. Lumea politică din multe țări sărace sau în curs de dezvoltare se află într-o profundă criză.

Secolul al XVIII-lea a însemnat pentru lumea capitalistă o graniță. Este secolul luminilor, al lărgirii schimburilor comerciale și producției de mărfuri. Tot în această perioadă a crescut producția de bunuri de larg consum, apar fabricile și începe să se structureze numeric ceea ce mai târziu se va chema clasa muncitoare. Bogățiile, ca și în trecut, provin din două surse: crearea de surplus ca urmare a folosirii

even free manpower by using the slaves, developing the mine and agricultural system in America, the appearance of the manufactures and, subsequently, of the first factories.

There appear processes of accumulation and enrichment so that, when the bourgeoisie becomes strong enough to dominate the world market, the massive expansion of the capitalism starts by preaching the free exchange. The same mechanisms manifest nowadays when IMF, the World Bank or WTO speak of the free trade, the liberalization of the capital account, the disappearance of the borders, the globalization. We should not be misunderstood. Here it is not about a criticism brought to a way of being that we feature as being natural, but about the simple descriptions of a state of fact, sometimes even of consigning the history as such.

We should emphasize the national and then supranational size of the capitalist world. Since its appearance, the capitalism has been national and worldwide. If, at the beginning, the state was the element of coagulating the capitalist sizes of the society, because he is the one that coagulates the national unification, the monetary unification, the juridical coherence, the military force around it, nowadays the capitalist world is overstate, being dominated by complex international economical relations, by multinational societies and firms that are mostly richer than the states on whose territory they act.

The multinational ones are the ones that have changed the economical world map so that nowadays the national state is in an identity crisis. The political world in many poor or developing countries is in a deep crisis.

The 18th century was a border for the capitalist world. It is the century of lights, of enlarging the commercial exchanges and the merchandise production. In the same lapse of time, it raised the production of large consumption, the factories appear and what

unor mijloace de muncă din ce în ce mai perfecționate și supraexploatarea colonială sub diferitele sale forme: schimburi inechitabile, comerțul cu sclavi.

Prin forța pe care a desfășurat-o încă de la început, capitalismul și-a lărgit mereu bazele, astfel încât o dată cu Revoluția Americană și Revoluția Franceză se deschide o nouă epocă a expansiunii sale fără precedent. Apar noi piețe și forme de organizare, iar revoluția tehnologică întregeste un tablou al unei lumi în plină dezvoltare și ascensiune.

Teoreticienii clasici ai economiei descoperă și descriu modalitatea de îmbogățire a oamenilor și națiunilor.

Michel Beaud vorbește despre „respectarea ordinii stabilite și mai ales a proprietății, respectarea celor bogăți, a religiei și a statului, superioritatea omului alb și a culturii occidentale-norme ideologice care modelează ansamblul societății. Dacă mă veți întreba în ce măsură mai consider aceste repere ca mai fiind valabile acum, la început de secol XXI, vă voi răspunde că le consider valabile pe toate. Odată cu revoluția industrială și industrializarea, capitalismul a dobândit o putere transformatoare fără precedent. Azi, odată cu informatizarea activităților umane a căpătat o altă dimensiune de asemenea fără precedent. Este vorba despre secole diferite, trepte diferite, soluții diferite. Întreaga lume este acum scena de desfășurare a proceselor. Aceasta este diferența fundamentală dintre capitalismul de azi și cel de ieri. Capacitatea extraordinară de inovare, de asimilare și impunere a noului, a invenției fac din lumea capitalistă o lume a performanțelor greu de atins. Vorbim aici despre lumea capitalistă occidentală și nu despre încercări marginale de impunere a unor modele în state nepregătite care au eșuat în sărăcie, mizerie și permanentă instabilitate.

O altă caracteristică a sa este aceea că pe tot parcursul existenței sale, capitalismul s-a alimentat din exterior. Expansiune sau implozie, aceasta este marea provocare a

we will call the working class later starts to be numerically structured. The luxuries, like in the past, come from two sources: creating surplus as a consequence of using certain more and more improved work means and the colonial overexploitation in its different forms: inequitable exchanges, slave trade.

By the force it has developed from the beginning, capitalism has always enlarged its bases, so that, at the same time with the American Revolution and the French one, a new age of its expansion with no precedent is opened. There appear new markets and forms of organization and the technologic revolution completes a picture of a developing and ascending world.

The classic theoreticians discover and describe the way of enrichment of the humans and nations.

Michel Beaud speaks of “respecting the established order and especially the property, respecting the rich ones, the religion and the state, the superiority of the white human and of the occidental-culture – ideological norms that model the society ensemble. If you ask me how much I consider these reference points as being still valid at the beginning of the 21st century, I will answer that I consider all of them as being valid. At the same time with the industrial revolution and with the industrialization, the capitalism has gained a transforming power with no precedent. Nowadays, at the same time with the computerization of the human activities, it has gained another size, also with no precedent. It is about different centuries, different steps, different solutions. The entire world is now the scene of the process development. This is the main difference between the current capitalism and the past one. The extraordinary capacity of innovating, assimilating and imposing the new element, the invention, make the capitalist world a world of the performances that are hard to reach. We speak here of the occidental capitalist world, not about the marginal attempts of imposing certain

societății despre care vorbim.

Putem da un exemplu, care azi poate părea banal, dar care deține o puternică relevanță, dacă îl vom privi cu atenție. La cererea Companiei Ford, în SUA, la Detroit a fost realizat în 1929 (înainte de marea criză) un studiu privind nivelul de trai al populației. S-a constatat că din 100 de familii, 98 dispuneau de un fier de călcat electric, 76 dispuneau de o mașină de cusut, 51 dispuneau de o mașină de spălat, 49 de un fonograf, 47 de un automobil, 36 de un aparat de radio, 21 de un aspirator. Ce nivel de trai formidabil! Azi, la început de secol XXI nu există multe țări în lume cu un asemenea nivel de „dotare tehnologică” a unei familii.

Întrebări fundamentale ce-și caută răspuns sunt acelea dacă există o relație directă între capitalism și libertate, dacă există un determinism între libertate și democrație și, până la urmă, ce este libertatea?

Vom începe prin a defini libertatea politică și socială cu ajutorul lui Isaiah Berlin ca fiind: „Înțelesul pe care îl dau libertății implică nu doar o absență a frustrărilor (ușor de obținut prin suprimarea dorințelor), ci mai ales absența de piedici la posibilele mele alegeri și activități – absență de obstrucții pe drumurile pe care un om se decide să meargă. O astfel de libertate depinde, în cele din urmă, nu de dorința mea de a parcurge distanța pe care vreau să o parcurg, ci de numărul posibilităților care mi se oferă, de lărgimea perspectivelor ce mi se deschid, de relativa lor importanță în viața mea, chiar dacă o apreciere cuantificată a acestor condiții e aproape imposibilă. Întinderea libertății mele sociale sau politice este dată de absența piedicilor nu doar la alegerile mele actuale, ci și la cele potențiale – la posibilele mele acțiuni pe care le voi derula într-un fel sau altul, după cum voi decide”.

Când discutăm despre libertate, trebuie să avem în vedere multiplele sale fațete. Este vorba de dezbaterea de secole care plenează în jurul acestui subiect. Nu

models in unprepared states that have failed in poverty, misery and permanent instability.

Another feature of it is that, during its entire existence, capitalism was fed from outside. Expansion or implosion, this is the big challenge of the society we speak of.

We give an example that may seem common nowadays, but that owns a powerful relevance, if we watch it carefully. At the demand of Ford Company, in USA, in Detroit there was accomplished in 1929 (before the big crisis) a study regarding the living standards of the population. It was found that, of 100 families, 98 of them owned an electric iron, 76 owned a sewing machine, 51 owned a washing machine, 49 owned a phonograph, 47 owned a car, 36 owned a radio, 21 owned a vacuum cleaner. What formidable living standards! Nowadays, at the beginning of the 21st century, there are not many countries in the world having a certain level of “technological equipment” of a family.

Basic questions that look for answers are: is there a direct relation between capitalism and freedom, is there a determinism between freedom and democracy and, finally, what is freedom?

We will start by defining the political and social freedom by means of Isaiah Berlin as being: “The meaning I give to freedom involves not only an absence of the frustrations (easy to obtain by suppressing the desires), but especially the absence of obstacles at my possible choices and activities – the absence of obstructions on the ways a human decides to follow. Such a freedom depends, finally, not on my desire to cross the distance I want to cross, but on the number of possibilities that are offered to me, by the width of the perspectives that are opened to me, by their relative importance in my life, even if a quantified appreciation of these conditions is almost impossible. The width of my social or political freedom is given by the absence of the obstacles not only for my current choices, but also for the potential ones – for my possible actions I

putem confunda libertatea la modul generic cu libertatea politică și socială sau cu noțiunea de libertate individuală. Vom rămâne, având în vedere specificul domeniului, pe care-l abordăm, cel economic, la dezbateră despre libertatea politică și cea socială.

Pericle și Nicias în Atena antică compară libertățile cetățenilor atenieni cu soarta subiecților unor state mai puțin democratice. Ei nu spun altceva decât că cetățenii atenieni se bucură de libertate în înțelesul că se autoguvernează, că nu sunt sclavii nimănui, că își îndeplinesc îndatoririle civice din dragoste pentru polis-ul lor, fără constrângere, fără impulsul legilor sălbatice și fără biciul supraveghetorilor, precum în Sparta sau în Persia. O observație ar fi aceea că libertatea civilă, socială, în sensul de garantare a opțiunilor cetățenilor nu este neapărat, așa cum se vede, o opțiune a lumii moderne sau contemporane.

Lumea occidentală, începând cu bazele sale – Grecia Antică și Roma Antică, și-a asumat rolul de lume a respectului față de individ și opțiunile sale. Vorbim despre începuturi. Conceptul și cadrul instituțional de manifestare a libertății individuale au evoluat de-a lungul timpului. Secolul XX a instaurat definitiv, odată cu dominația modului de producție capitalist, drepturile individuale, libertățile civile, caracterul sacru al persoanei, importanța vieții sale private, relațiile sale personale. Voința liberă, respingerea uniformității, afirmarea idealurilor proprii sunt cuceriri, dacă le putem spune așa, ale civilizației umane, moderne.

În contemporaneitate există o legătură permanentă între libertatea individuală, libertatea socială, libertatea civilă, libertate politică. Cercul se închide în favoarea omului, a individului.

Între libertate civilă, socială și democrație există o relație de determinare reciprocă. Una nu poate exista fără cealaltă. Trecând în zona democrației, trebuie să spunem că numai libertatea politică ne poate

will develop in a way or another, as I will decide”.

When we speak of freedom, we should consider its multiple faces. It is about the debate that gravitates for centuries around this subject. We cannot mix generic freedom with political and social freedom or with the individual freedom notion. We will stay, considering the specific of the field that we approach, the economical one, at the debate regarding the political and social freedom.

Pericles and Nicias in Antique Athens compare the freedoms of the Athenian citizens to the destiny of the subjects of certain less democratic states. They only say that the Athenian citizens enjoy freedom, namely they are self-governed, that they are nobody's slaves, they accomplish their civic duties because of the love for their polis, with no constraint, with no impulse of the wild laws and with no whip of the supervisors, as in Sparta or Persia. An observation would be that the civil, social freedom, in the sense of guaranteeing the citizens' options, is not necessarily, as it is considered, an option of the modern or contemporary world.

The occidental world, starting with its bases – Antique Greece and Antique Rome, has assumed its role of world of the respect for the individual and for his options. We speak of beginnings. The institutional concept and frame of manifesting the individual freedom have evaluated across the time. The 20th has definitely installed, at the same time with the domination of the capitalist way of production, the individual rights, the civil freedoms, the sacred feature of the person, the importance of his private life, his personal relations. The free will, the rejection of uniformity, the affirmation of the own ideals are conquests, if we may call them that, of the human, modern civilization.

In modernity, there is a permanent connection between the individual freedom, the social one, the civil one, the political one. The circle is closed in the advantage of the

feri de opresiune, de tiranie, de dictatură. Guvernele trebuie să fie expresia libertății de a alege politic, înfăptuind și ducând la capăt viața omului modern. Este important de înțeles că omului occidental nu i-a fost niciodată indiferent cine îl guvernează, de ce îl guvernează, cum îl guvernează. Democrația, în traducere literală „conducere de către popor” (din grecescul *demokratia* – *demos*) este un regim politic prin voința poporului.

Este un regim în care sunt respectate drepturile cetățenești, existența pluripartidismului, a constituției și dreptul la vot. În ziua de astăzi, termenul este de cele mai multe ori folosit cu sensul de democrație liberală, dar există multe alte varietăți iar metodele de a guverna pot diferi. Cu toate că termenul democrație este utilizat de obicei în contextul unui stat politic, principiile sale sunt aplicabile și altor organisme sau entități, cum ar fi universitățile, syndicatele, companiile publice sau organizațiile civice. Pe plan politic, democrația se definește ca regimul politic fundamentat pe principiul suveranității naționale (națiunea conduce statul prin reprezentanții săi aleși, pe principiul separării puterilor în stat, pe principiul egalității tuturor în fața legii. Democrația este inseparabilă de respectarea drepturilor omului și ale cetățeanului. Democrația modernă are la bază trei modele istorice din sec. XVII-XVIII (englez, american, francez)

Un element important al democrației este Constituția. Acest document, votat de către popor prin referendum organizat în mod liber, reglementează drepturile și libertățile individului într-un stat și definește limitele puterii a conducătorilor aflați în diferite funcții din stat și din guvern, definește politicile fundamentale și stabilește structura, datoria și puterea guvernului.

Capitalismul este modul de înțelegere a lumii economice exterioare care a garantat pentru prima dată dreptul individului la proprietate. Numai un om ce deține ceva, iar prin acest „ceva” asigurându-și cele necesare

human, of the individual.

Between the civil freedom, the social one and the democracy, there is a relation of mutual determination. One cannot exist without the other. Getting to the democracy area, we may say that the political freedom is the only one that can protect us from oppression, tyranny, dictatorship. The governments should be the expression of the freedom to choose politically, accomplishing and achieving the life of the modern human. It is important to understand that the occidental human has always cared about who governed him, why they governed him, how they governed him. Democracy, in literal translation “governing by the people” (from the Greek *demokratia* – *demos*) is a political system by the will of the people.

It is a system that respects the citizen rights, the existence of the many parties, of the constitution and the right to vote. Nowadays, the term is usually used in the sense of liberal democracy, but there are many other varieties and the methods of governing may be different. Although the term of democracy is usually used in the context of a political state, its principles are also applicable to other organisms or entities, such as universities, syndicates, public companies or civic organizations. Politically, democracy is defined as the political system based on the principle of the national sovereignty (the nation governs the state by its elected representatives, based on the principle of powers’ separation inside the state and the one of everybody’s equality in front of the law. Democracy is inseparable from respecting the human’s and citizen’s rights. Modern democracy is based on three historical models from the 17th – 18th centuries (the English one, the American one, the French one)

An important element of democracy is constitution. This document, voted by the people by freely organized referendum, regulates the individual’s rights and freedoms inside a state and defines the limits of power of the leaders placed in different

traului poate fi un om liber. În afara proprietății nu se poate vorbi despre libertate. Simpla enunțare a drepturilor cetățenești este lipsită de sens. Lumea totalitară poate proceda la rândul său în a clama drepturi, dar care niciodată nu sunt acoperite în lege și proprietate. Drepturile, fără puterea de a le da conținut nu sunt altceva decât minciuni. Numai libertățile confirmate prin lege și acoperite de posibilitatea acțiunii economice pot aduce libertate și demnitate. Deși, uneori, argumentele în favoarea intervenției statului pot fi copleșitoare, trebuie să ne ferim de acestea. Orice pas înapoi al individului înseamnă un pas înainte al statului și un pas înapoi spre libertate civilă și politică. Libertatea trebuie permanent apărată cu atât mai mult cu cât într-o epocă în care productivitatea este în creștere, există modalități de a restrânge toate tipurile de libertate. Libertatea cetățeanului de a-și manifesta plenar drepturile nu trebuie limitată de libertate a omului politic de a „uita de aceste drepturi”.

În sensul politic libertatea presupune absența tiraniei și a dominației. Părinții Americii spuneau în Declarația de Independență că orice om are dreptul la viață, la libertate și la căutarea fericirii. Libertatea, după cum se vede, este pusă în același plan cu viața și fericirea. Este important de înțeles și asumat acest lucru. Se discută mult azi despre reorientarea omului înspre un alt tip de societate, de lume. Este vorba despre reorientarea tipului de societate capitalist spre o societate mai etică și mai echitabilă. Poate că acesta este marele pariu al viitorului, al noului proiect mondial pentru secolul XXI. Distribuția veniturilor, a bunăstării este primul proiect pe care-l putem avea în vedere. O lume a meritelor recunoscute, a libertății de afirmare și gândire este o lume de dorit. Francis Fukuyama, într-un articol publicat în 1989 în *The National Interest* arăta că democrația liberală și economia de piață sunt singurele posibilități viabile pentru societățile noastre moderne. Teza principală este aceea a lumii

functions in the state and in the government, defines the basic policies and establishes the government structure, duty and power.

Capitalism is the way of understanding the outside economical world that guaranteed for the first time the individual's right to property. Only a man who owns something, and by means of this “something” he provides the necessary for the living, may be a free man. Beside the property, we may not speak of freedom. The simple enouncing of the civic rights is meaningless. The totalitarian world may proceed at its turn to claiming rights that are never completely covered in law and property. The rights, without the power to give them content, are only lies. Only the freedoms confirmed by the law and covered by the possibility of the economical action may bring freedom and dignity. Although the arguments in favour of the state intervention may sometimes be overwhelming, we should stay away from them. Any step backward of the individual represents a step forward for the state and a step backward towards civil and political freedom. Freedom should be permanently protected as long as in an age when productivity is growing, there are ways to restraint all the types of freedom. The citizen's freedom to plenary manifest his rights should not be limited by the political man's freedom to “forget this rights”.

Politically, freedom supposes the absence of tyranny and of domination. America's parents said in the Declaration of Independence that any man has to right to life, to freedom and to seek happiness. Freedom, as we may see, it is put in the same plan as life and happiness. It is important to understand and assume this. We speak a lot today of the reorientation of the man towards another type of society, of world. It is about reorienting the capitalist society towards a more ethical and equitable society. Maybe this is the big bet of the future, of the new world project for the 21st century. The distribution of the incomes, of wealth is the

pe cale a se unifica prin intermediul pieței – o piață căreia i se trec cu vederea inegalitățile, asimetriile și raporturile de forță.

Sigur că prosperitate poate exista și în regimurile dictatoriale, numai că prosperitatea nu poate însemna niciodată, pentru omul occidental, prea mult în lipsa libertății. La început de secol XXI, capitalismul occidental a triumfat.

Libertatea și democrația în sens modern sunt categorii specifice capitalismului modern și lumii moderne. Nu putem concepe lumea în care trăim în afara lor. Este și motivul pentru care socialismul a eșuat definitiv, în primul rând în țările din centrul și din estul Europei, state ce aparțin geografic, dar și fundamental, ca percepție umană, lumii occidentale.

Pluralismul și ideea de libertate sunt obiectivele și valorile noastre. Isaiah Berlin afirmă că „pluralismul este mult mai uman pentru că nu-i privează pe oameni, în numele unui ideal îndepărtat sau incoerent de ceea ce ei consideră indispensabil pentru existența lor de oameni cu o evoluție imprevizibilă”. În lipsa posibilităților de exprimare și manifestare liberă, omul se degradează.

România, victimă a unei dictaturi rar întâlnite în istoria umanității, se poate constitui într-un caz tipic de analiză. Se ajunsese ca un popor întreg să sufere de foame și să stea în întuneric fără minimul necesar existenței.

Helventis a exprimat foarte clar ce înțeleg și ce trebuie să înțeleagă oamenii prin libertate atunci când a spus: “Omul liber este acela care nu este în lanțuri, nici încarcerat și nici terorizat ca un sclav de teama pedepselor....”.

Pe de altă parte, libertatea politică nu presupune un caracter nelimitat. Nu poți fi liber fără nicio restricție. Nu se poate, de exemplu, ca în numele libertății politice să înființezi un partid nazist și să reiei ideile politice ale lui Ceaușescu. O astfel de înțelegere a libertății poate duce la un haos social. Este vorba aici despre respectul în

first project we may consider. A world of the acknowledged virtues, of the freedom to affirm and think is a desirable world. Francis Fukuyama, in an article published in 1989 in *The National Interest* showed that the liberal democracy and the market economy are the only viable possibilities for our modern societies. The main thesis is the one of the world that is to be unified by means of the market – a market that is forgave for its inequalities, asymmetries and force reports.

Of course, wealth may also exist in the dictatorial systems, but wealth may never mean, for the occidental man, too much in the absence of freedom. At the beginning of the 21st century, the occidental capitalism won.

Freedom and democracy in the modern sense are categories specific to the modern capitalism and to the modern world. We may not conceive the world we live in without them. This is also why the socialism has completely failed, in the first place in the countries in the central and Eastern Europe, states geographically and basically, as a human perception, belonging to the occidental world.

Pluralism and the freedom idea are our objectives and values. Isaiah Berlin states that “pluralism is much more human because it does not deprive people, in the name of a far or incoherent ideal from what they consider as indispensable for their human existence with an unpredictable evolution”. In the absence of the possibilities of free expression and manifestation, the human is damaged.

Romania, as a victim of a dictatorship rarely met in the history of humanity, may be constituted in a typical case of analysis. We had gotten to the situation when an entire people suffered from hunger and stayed in the dark without the minimum necessary for the existence.

Helventis expressed very clear what people understand and what they should understand by freedom when he said: “The free man is the one that has no chains,

care trebuie trăit și despre o egalitate și despre un respect al libertății, adică a nu-i trata pe alții așa cum noi înșine nu am vrea să fim tratați.

Cel mai elocvent apărător al libertății și al dreptului la viață privată, Benjamin Constant, arată că cel puțin libertatea de religie, de opinie, de expresie și dreptul de proprietate trebuie să fie protejate împotriva oricăror ingerințe arbitrare. Jefferson, Burke, Paine, Mill au venit fiecare cu o enumerare proprie de libertăți individuale, dar argumentul pentru a menține autoritatea la distanță era, în substanță, mereu același. Trebuie să consemnăm un spațiu minim de libertate personală dacă nu vrem să degradăm sau să negăm natura noastră umană.

Bibliografie

Barna, H., (2008). *Europa, criza și alegerile americane*, Revista Idei în Dialog /1 noiembrie 2008.

Bataille, G., (2004), *Suveranitatea*, Editura Paralela 45, Pitești.

Baumol, W. J., Litan, R. E., Schramm, C. J., (2009), *Capitalismul bun, capitalismul rău și economia dezvoltării și a prosperității*, Editura Polirom, Iași.

Berlin, I., (1996), *Patru eseuri despre libertate*, Editura Humanitas, București.

Block, W., (2008), *Reconstrucția libertății*, Editura Libertas Publishing, București.

Brzezinski, Z., (2005). *Marea dilemă. A domina sau a conduce*, Editura Scripta, București.

Buchanan, M. J., (1997), *Limitele libertății între anarhie și Leviathan*, Editura Institutul European Iași.

Constant, B., (1996), *Despre libertate la antici și la moderni*, Editura Institutul European Iași.

Dahl, R., (2003), *Despre democrație*, Editura Institutul European, Iași.

Dăianu, D., (2009), *Capitalismul încotro? Criza economică, mersul ideilor, instituții*, Editura Polirom, Iași.

neither he is incarcerated or terrorised like a slave because of the punishments.... ”.

On the other hand, political freedom does not suppose an unlimited feature. One cannot be free with no restriction. For example, it is not possible, in the name of the political freedom, to settle a Nazi party and to take over Ceaușescu's political ideas. Another understanding of freedom may lead to a social chaos. Here it is about the respect where we should live and an equality and a respect of freedom, namely not treating others as we would not like to be treated.

The most eloquent protector of freedom and of the right to private life, Benjamin Constant, shows that at least the freedom to religion, opinion, expression and property should be protected against any arbitrary interference. Jefferson, Burke, Paine, Mill, all of them came with their own enumeration of individual freedoms, but the argument in order to keep the authority distant was substantially always the same. We should consign a minimum space of personal freedom unless we want to damage or to deny our human nature.

Bibliography

Barna, H., (2008). *Europa, criza și alegerile americane*, Revista Idei în Dialog /1 noiembrie 2008.

Bataille, G., (2004), *Suveranitatea*, Editura Paralela 45, Pitești.

Baumol, W. J., Litan, R. E., Schramm, C. J., (2009), *Capitalismul bun, capitalismul rău și economia dezvoltării și a prosperității*, Editura Polirom, Iași.

Berlin, I., (1996), *Patru eseuri despre libertate*, Editura Humanitas, București.

Block, W., (2008), *Reconstrucția libertății*, Editura Libertas Publishing, București.

Brzezinski, Z., (2005). *Marea dilemă. A domina sau a conduce*, Editura Scripta, București.

Buchanan, M. J., (1997), *Limitele libertății între anarhie și Leviathan*, Editura Institutul European Iași.

- Dăianu, D., (2001), *Globalizarea și sistemul financiar internațional*, Studiu, Centrul Român pentru Politici Economice, București, Economistul, 5 februarie 2007.
- Druker, P., (1999). *Societatea post-capitalistă*, Editura Image, București.
- Filipescu, N., (2007). *Democrația liberală și capitalismul autoritarist*, Revista 22/10 August 2007.
- Fukuyama, F., (1994), *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București.
- Guehenno, J. M., (1995). *Sfârșitul democrației*, Editura Cristal București;
- Habermas, J., (2000). *Discursul filosofic al modernității. 12 prelegeri*, Editura All Educațional, București.
- Ionescu, G., (1999). *Politica și căutarea fericirii*, Editura All, București.
- Constant, B., (1996), *Despre libertate la antici și la moderni*, Editura Institutul European Iași.
- Dahl, R., (2003), *Despre democrație*, Editura Institutul European, Iași.
- Dăianu, D., (2009), *Capitalismul încotro? Criza economică, mersul ideilor, instituții*, Editura Polirom, Iași.
- Dăianu, D., (2001), *Globalizarea și sistemul financiar internațional*, Studiu, Centrul Român pentru Politici Economice, București, Economistul, 5 februarie 2007.
- Druker, P., (1999). *Societatea post-capitalistă*, Editura Image, București.
- Filipescu, N., (2007). *Democrația liberală și capitalismul autoritarist*, Revista 22/10 August 2007.
- Fukuyama, F., (1994), *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București.
- Guehenno, J. M., (1995). *Sfârșitul democrației*, Editura Cristal București;
- Habermas, J., (2000). *Discursul filosofic al modernității. 12 prelegeri*, Editura All Educațional, București.
- Ionescu, G., (1999). *Politica și căutarea fericirii*, Editura All, București.